

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קלו

רשב"ג אומר, כל וולד אדם ששהה שלשים יום מלידתו אינו נפל, וכל וולד בהמה ששהה שמונה ימים מלידתו אינו נפל.

משמע שאם הוא לא שהה הרי הוא ספק נפל, וא"כ איך מוהלים תינוק בן שמונה ימים בשבת? והרי הוא ספק נפל? רב אדא בר אהבה מתרץ שמותר למולו ממה נפשך: אם הוא חי הרי זו מצווה, ואם הוא נפל אין זו עשיית חבורה שהרי הוא חותך בבשר המת.

מה ששנינו בברייתא שתינוק שאין ידוע אם נולד בחודש השביעי או השמיני אין מחללים עליו את השבת, הכוונה למכשירי מילה לדעת רבי אליעזר.

נאמר בתורה "וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לָכֶם לְאָכְלָהּ הִנְגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד הָעֶרֶב", מתיבת "לאכלה" אנו דורשים שוולד של בהמה שנולד לאחר שמונה חדשי עיבור ושחטו אותו, אין שחיטתו מטהרת אותו מידי טומאת נבלה, כיון שגם כשהוא היה חי דינו כמת. רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אומרים ששחיטתו מטהרת אותו מידי טומאת נבלה, כיון שהוא נחשב לחי.

רבא מקשה מדוע הם נחלקו לענין טומאת נבלות, שיחלקו האם הוא מותר באכילה. לכן רבא מבאר את מחלוקתם בצורה אחרת: לדעת כולם וולד של בהמה הנולד לאחר שמונה חדשי עיבור דינו כמת ואסור באכילה, אלא שרבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סוברים שדינו כטרפה (= בהמה שלא יכולה לחיות עוד זמן רב), שלמרות שטרפה נחשבת כמתה ואסורה באכילה, אם שחטו אותה היא טהורה מטומאת נבלה, וכן הנולד לשמונה חדשים למרות שהוא נחשב כמת ואסור באכילה אם שחטו אותו הוא טהור מלטמא טומאת נבלה. ורבנן סוברים שאין הוא דומה לטרפה, שלטרפה היתה 'שעת הכושר' (= היתה לה אפשרות להיות מותרת באכילה אם היו שחוטים אותה לפני שנטרפה) אבל לנוול לשמונה לא היתה 'שעת הכושר'.

עגל שנולד ביו"ט מותר לשחטו ביו"ט ואינו אסור משום 'מוקצה', ומדובר שכלו לו חדשיו (= בן תשעה חדשי עיבור) שאין חוששים שמא הוא נפל.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון האם מותר לבדוק מום של בכור (שנולד לפני יו"ט) ביו"ט כדי להתירו באכילה. ושניהם מודים שאם ישבו הדיינים ביו"ט וראו איך שהעגל נולד עם מום, שמותר להם לבדוק אותו ולהתירו באכילה, לפי 'שזה מן המוכן' כלומר שכיון שהבכור הזה עדיין לא נאסר באכילה (שהרי עכשיו הוא נולד עם מום המתירו) אין התרת הדיינים לאוכלו נחשבת כתיקון. גם כאן מדובר שכלו לו חדשיו.

וולד של אדם שספק אם נולד בחודש השמיני או התשיעי, ונפל מהגג או שאכלו אריה בתוך שלשים יום מלידתו (ואין אנו יודעים אם הוא 'נפל' או לא), לדברי הכל הוא נחשב ל'חי' לפני מיתתו ופותר את אמו מן הייבום (= שאם הוא נחשב לנפל ואביו מת ואין לו עוד בנים, הרי אמו צריכה חליצה או ייבום).

אשה שמת בעלה והשאיר וולד, והוולד מת בתוך שלשים יום ללידתו, ועמדה אמו והתקדשה למישהו אחר (שהייתה סבורה שהוולד פוטר אתה מהייבום), לדעת רבינא אם היא נישאה לישראל (שמותר לו לשאת חלוצה) הרי היא חולצת מספק ואח"כ תינשא לו שוב, ואם היא נישאה לכהן (שאסור לו לשאת חלוצה) אינה צריכה לחלוץ, ואנו סומכים על שיטת רבנן שלא חוששים על סתם וולד שהוא נפל. ולדעת רב שרביא בכל מקרה היא חולצת, ואם היא נישאה לכהן עליו לגרשה.

למדנו במשנה לעיל שרבי יהודה מתיר למול אנדרוגינוס (= שיש לו סימני זכרות ונקבות) בשבת: לא לכל הדברים רבי יהודה מחשיב את האנדרוגינוס כזכר:

1. לענין ערכין (= האומר 'ערך אדם פלוני עלי' עליו לתת את הערך של אותו אדם להקדש, התורה קבעה כמה הערך של הזכר והנקבה בגילאים השונים) האומר 'ערך אנדרוגינוס עלי' לא נותן כלום להקדש, לפי שאנדרוגינוס לא נערך.

2. הכל כשרים לקדש מי חטאת (= לתת אפר פרה אדומה על המים), חוץ מחרש שוטה וקטן. רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל אשה ואנדרוגינוס.

הטעם שרבי יהודה מתיר למול אנדרוגינוס בשבת, משום שנאמר "המול לכם **כָּל זָכָר**" - לרבות אנדרוגינוס.

